

ข้อมูลพื้นฐานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

ประวัติการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน

เดิมได้อาศัยอยู่ตอยภูโว อำเภอปง จังหวัดเชียงราย (ปัจจุบันคือจังหวัดพะเยา) และต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านขุนน้ำพริก ตำบลชนแดน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน เพื่อมาทำไร่และหาของป่า อยู่บ้าน ขุนน้ำพริกประมาณ ๑๐ ปีและขณะนั้นทางการได้กวาดล้างจึงได้อพยพจากบ้านขุนน้ำพริกมาอยู่ที่ใหม่ โดยแยกออกเป็น ๒กลุ่มคือ กลุ่มที่ ๑ ได้อพยพลงไปทางทิศใต้และตั้งหมู่บ้าน

อาศัยเป็นหลักแหล่งชื่อ “ขุนน้ำพริก” (น้ำโมง) กลุ่มที่ ๒ ได้อพยพลงมาที่หลักกิโลเมตรที่ ๔๐ - ๔๑ ถนนท่าวังผา - เชียงคำ โดยชาวบ้านมาประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดปลูกข้าว เป็นหลัก โดยผู้ได้อพยพมากลุ่มแรก มี ๗ ครอบครัว โดยการนำของนายฟุสิน แซ่เต็ง และเมื่อ พ.ศ.๒๕๑๔ ได้มีการอพยพมา

อีกโดยการนำของนายแสงเจียว แซ่เต็ง ปี พ.ศ.๒๕๑๗ มีการตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านผาเง็ม” เป็นหมู่บ้านบริวารของหมู่ ๖ (บ้านขุนน้ำพริก) และได้อาศัยอยู่จนถึงปัจจุบัน แต่ต่อมาได้มีการแต่งตั้งหมู่บ้านเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑โดยมีนายเจริญ แซ่เต็ง เป็นผู้ใหญ่บ้านและได้เปลี่ยนชื่อผาเง็มเป็น “บ้านวังไผ่” หมู่ที่ ๘ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ “นายสรพงษ์ ปัตติอนันต์”

บ้านน้ำปาน ประชากรของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นชาวมุขุเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ก่อนจะมาตั้งบ้านเรือนอพยพมาจากชายแดนไทย-ลาว ตำบลนาไร่หลวงอำเภอและ(ทุ่งช้าง) จังหวัดน่าน ความเชื่อดั้งเดิมประชานับถือผี ประชากรได้บัตรประชาชนหรือเอกสารแสดงเชื้อชาติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐ และประกาศเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อ วันที่ ๑๒ พ.ย. ๒๕๕๖ เริ่มมีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖ เริ่มมีการตัดถนนเข้าหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ มี โรงเรียนประถมศึกษาแห่งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ คือโรงเรียน บ้านน้ำปาน ครูใหญ่คนแรกคือ นายแสง เวชสัมพันธ์ มีจำนวนนักเรียนปีแรกที่เปิดสอน จำนวน ๑๒ คน ปัจจุบันยุบรวมเข้ากับโรงเรียนบรรณโคกิชฐ์

บ้านห้วยแกลบ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุขุเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ก่อนตั้งบ้านเรือนได้อพยพมาจากตอนเหนือของตำบลชนแดนติดกับลาว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ ความเชื่อดั้งเดิมนับถือผี ประชากรได้รับบัตรประชาชนหรือเอกสารแสดงเชื้อชาติ สัญชาติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ประกาศตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ขึ้นอยู่กับการปกครองตำบลนาไร่หลวง อำเภอและ จังหวัดน่าน ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายอุ่น แก้วแดง ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ๓ ปี จนถึงปัจจุบันชื่อ นายสนิท พงษ์ธนปริชา ในหมู่บ้านมีกำนันคนแรกชื่อ นายชัน บันเทิง

บ้านปางกอม ประชากรของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ก่อนจะมาตั้งบ้านเรือนเป็นหมู่บ้านได้อพยพมาจากบ้านน้ำขาม อำเภอเชียงฮอน แขวงไชยบุรี ประเทศลาว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ ความเชื่อดั้งเดิมของประชานับถือศาสนาพุทธ ประชากรได้บัตรประชาชนหรือเอกสารแสดงเชื้อชาติ สัญชาติ และประกาศตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ ขึ้นอยู่ในการปกครอง ตำบลนาไร่หลวง อำเภอและจังหวัดน่าน ผู้ใหญ่บ้านคนแรก

ชื่อ นายเทพ เทพกอม ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ๖ ปี จนถึงปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว ๑๐ คน คนปัจจุบันชื่อ นายเกต เทพกอม เริ่มมีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ เริ่มตัดถนนเข้าถึงหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ มีโรงเรียนประถมศึกษา คือโรงเรียน บ้านปางกอม ตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ ครูใหญ่คนแรกชื่อ นายชื่น จิณะเสน มีนักเรียนในปีแรกที่เปิดสอนจำนวน ๒๖ คน มี วัดจำนวน ๑ วัด คือ วัดปางกอมสร้างเมื่อปี ๒๔๕๒ มีเจ้าอาวาสรูปแรก คือหลวงพ่อว่า ต่อมาได้ย้ายวัดมาสร้างแห่งใหม่ ในที่ตั้งปัจจุบัน เมื่อปี ๒๕๑๙

บ้านน้ำหลุ ประชากรของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นชาวมุข เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ความเชื่อดั้งเดิมของประชากร นับถือผี เดิมขึ้นอยู่กับการปกครอง ของตำบลนาไร่หลวง อำเภอสอง แคว จังหวัดน่าน ผู้ใหญ่บ้านคนแรก ชื่อ นายแสน เสารางทอย ดำรง ตำแหน่งมา ๕ ปี ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายหวัน เสารางทอย เริ่มใช้ ไฟฟ้าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ มีการตัดถนน เข้าถึงหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙

บ้านห้วยมอย ประชากร ส่วนใหญ่เป็นชาวมุข เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ได้อพยพมาจากบ้านห้วย มอยเก่า ตำบลนาไร่หลวง อำเภอและ จังหวัดน่าน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ ความ เชื่อดั้งเดิมของประชากรนับถือผี

ประชาชนได้รับบัตรประชาชนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ ประกาศตั้งหมู่บ้านเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ ขึ้นอยู่ในการปกครอง ของตำบลนาไร่หลวง อำเภอและ จังหวัดน่าน ผู้ใหญ่บ้านคนแรก ชื่อ นายขัน บันเทิง ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายประสาน เสารางทอย เริ่มมีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ เริ่มมีการตัดถนนเข้าหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ มีโรงเรียนคือ โรงเรียนบรรณ โศภิชฐ์ ตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖

บ้านใหม่ชนแดน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุข เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ก่อนจะมาตั้งบ้านเรือนเป็น หมู่บ้าน ได้อพยพมาจากบ้านน้ำหลุ ตำบลชนแดน และ สปป.ลาว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ความเชื่อดั้งเดิมนับถือผี ประชากรได้บัตร ประชาชนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ประกาศตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๓๒ ขึ้นอยู่ในการปกครอง ของตำบลชนแดน อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ผู้ใหญ่บ้านคนแรก ชื่อ นายอุดม เสารางทอย เริ่มมีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการตัดถนนเข้าหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน ชื่อ นายราเชนทร์ เสารางทอย

บ้านใหม่ ราษฎรเป็นชาวไทยลื้อ เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ได้อพยพมาจากบ้านน้ำตอง ตำบลนาไร่หลวง เมื่อ ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๗๑ นับถือศาสนาพุทธ ได้ประกาศเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ มี ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายกันทะ เทพกอม ราษฎรได้บัตรประชาชนเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ มีการตัดถนนเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ มีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ ส่วนประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน ราษฎร อพยพมาจากบ้านน้ำตอง (บ้านปางไฮ หมู่ ที่ ๗ ในปัจจุบัน) และจากการที่แยกมาตั้งหมู่บ้านใหม่ จึงใช้ชื่อว่า บ้านใหม่ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๖

บ้านสองแคว ราษฎรเป็นชาวไทยลื้อ เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ได้อพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนา เพราะถูก กวาดต้อนมาเพื่อสะสมเสบียงอาหารในสมัยสงคราม ราษฎรนับถือศาสนาพุทธและนับถือผี ได้ประกาศเป็นหมู่บ้านอย่าง เป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ขึ้นอยู่กับการปกครองของอำเภอทุ่งช้างในปัจจุบัน เริ่มมีการตัดถนนเข้าหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ตั้งโรงเรียนขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ มีครูใหญ่ชื่อนายคำตัน จันทร์เพ็ญ และได้สร้างวัดขึ้นประมาณปี พ.ศ. ๒๔๓๕ ด้วยศรัทธาจากราษฎรบ้านใหม่และบ้านสองแคว ตั้งชื่อวัดว่าวัดสองแคว ส่วนประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน

ราษฎรอพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนา เพราะถูกกวาดต้อนมาเพื่อสะสมเสบียงอาหารให้ทางหลวง (ราชการ) เพื่อการศึกสงคราม และได้ตั้งชื่อครั้งแรกว่า บ้านนาไร่หลวง แต่ต่อมาเปลี่ยนเป็นบ้านสองแคว เพราะมีแม่น้ำสองสาย คือ ลำน้ำยาว และ ลำน้ำแฉ่ง ไหลมาบรรจบกัน จึงตั้งชื่อว่า บ้านสองแคว

บ้านขุนน้ำพริก ราษฎรเป็นชาวเขาเผ่าเย้า อพยพมาจากบ้านขุนน้ำโมงเดิมและอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ มีความเชื่อเรื่องบรรพบุรุษและนับถือผี ก่อนหน้านั้นมีการตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ที่บ้านขุนน้ำโมงเดิม ที่อยู่ขุนน้ำอ้าว อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๑๘ มีโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ชื่อโรงเรียนบ้านน้ำโมง เริ่มมีไฟฟ้าใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ ส่วนประวัติการตั้งชื่อหมู่บ้าน ตั้งชื่อตามหมู่บ้านเดิม คือ บ้านน้ำโมง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพราะอาศัยอยู่ในขุนน้ำ หรือแหล่งต้นน้ำลำธาร

ความเป็นมาของโครงการ

นายสรพงษ์ ปัตติอนันต์ ผู้ใหญ่บ้านวังไผ่ ได้ทำหนังสือ ที่ พิเศษ ๑ / ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เรื่อง ขอต่อยอดโครงการหลวง ถึงหม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี องค์ประธานมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการพัฒนา และส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนบ้านวังไผ่ และโครงการของมูลนิธิโครงการหลวงในการส่งเสริมอาชีพของชุมชนบ้านวังไผ่ มูลนิธิโครงการหลวงจึงมอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐานความต้องการของชุมชน และได้เขาดำเนินการพัฒนา โดยภายใต้ชื่อ โครงการขยายผลโครงการหลวงวังไผ่ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ต่อไป

พื้นที่ดำเนินงาน สถานที่ตั้ง

ขนาดที่ตั้ง

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ มีพื้นที่ดำเนินงานจำนวน ๑๑ กลุ่มบ้าน ในเขต ๒ ตำบล คือ ตำบลนาไร่หลวง และตำบลชนแดน อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน สำนักงานโครงการตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลนาไร่หลวง ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๕๙๒ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พิกัดที่ X ๖๗๒๕๐๙.๐๐ Y ๒๑๔๒๗๒๕.๐๐ ในแผนที่ระวาง ๕๑๔๗ IV โดยอยู่ห่างจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะทาง ๒๙๙ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๔ ชั่วโมง ๔๙ นาที อยู่ห่างจากจังหวัดน่าน ระยะทาง ๘๗ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๑.๕ ชั่วโมง อยู่ห่างจากอำเภอสองแคว ระยะทาง ๙ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๑๐ นาที และอยู่ห่างจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า อำเภออง จังหวัดพะเยา ระยะทาง ๕๗ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๑.๓๐ ชั่วโมง เส้นทางคมนาคมเป็นถนนลาดยางทั้งหมดประชากรในพื้นที่มี ๔ เผ่า คือ ไทลื้อ เมี่ยน ถิ่น และขมุ มีจำนวน ๑,๐๔๙ ครัวเรือน จำนวน ๔,๕๑๗ คน โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลชนแดน อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านสองแคว หมู่ที่ ๕ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านผาหลัก หมู่ที่ ๓ ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านสองแคว หมู่ที่ ๕ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นภูเขาและเนินเตี้ยๆ ไม่สูงชันมาก ไหล่เขาวางตัวในแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก ด้านเหนือเป็นหุบเขาของน้ำวังฝៃและน้ำสระ โดยไหลไปทางทิศตะวันออก ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอสองแคว ด้านใต้เป็นแนวสันเขาและหุบเขาของน้ำพริ้ว ไหลไปทางทิศตะวันออก เช่นกัน มีระดับความสูงเฉลี่ย ๔๕๐-๕๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง

กลุ่มบ้านเป้าหมายในการดำเนินงาน ในพื้นที่การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังฝៃ

กลุ่มบ้าน	ตำบล	ความสูงของพื้นที่ (เมตร)	บริบทของพื้นที่	ครัวเรือน	ประชากร(คน)	ชนเผ่า
บ้านวังฝៃ หมู่ที่ ๘	นาไร่หลวง	๔๕๐ - ๕๐๐	ข้าวไร่	๑๐๐	๔๙๑	เมี่ยน , ถิ่น
บ้านใหม่ หมู่ที่ ๔	นาไร่หลวง	๓๕๐ - ๔๕๐	ข้าวไร่	๔๗	๑๗๘	ไทลื้อ
บ้านสองแควหมู่ที่ ๕	นาไร่หลวง	๔๕๐ - ๕๐๐	ข้าวไร่	๒๔๒	๗๘๓	ไทลื้อ
บ้านขุนน้ำพริ หมู่ที่ ๖	นาไร่หลวง	๓๐๐ - ๕๐๐	ข้าวไร่	๕๗	๓๒๑	เมี่ยน
บ้านปางไฮ หมู่ที่ ๗	นาไร่หลวง	๔๐๐	ข้าวไร่	๙๕	๓๕๘	ไทลื้อ
บ้านน้ำปาน หมู่ที่ ๓	ชนแดน	๓๕๘ - ๕๒๐	ข้าวไร่	๑๒๕	๕๓๙	ขมุ
บ้านน้ำหลุ หมู่ที่ ๗	ชนแดน	๔๒๐ - ๕๙๒	ข้าวไร่	๑๐๗	๔๙๐	ขมุ
บ้านห้วยแกลบ หมู่ที่ ๔	ชนแดน	๔๖๐ - ๕๓๐	ข้าวไร่	๑๐๘	๔๑๑	ขมุ
บ้านห้วยมอย หมู่ที่ ๘	ชนแดน	๔๓๐	ข้าวไร่	๕๙	๕๓๙	ขมุ
บ้านใหม่ชายแดน หมู่ที่ ๙	ชนแดน	๕๐๐ - ๖๐๐	ข้าวไร่	๖๙	๒๒๙	ขมุ
บ้านสบปาง หมู่ที่ ๖	ชนแดน	๔๘๐ - ๕๗๐	ข้าวไร่	๔๐	๑๗๘	ขมุ
รวม	๒ ตำบล	๓๕๐ - ๖๐๐		๑,๐๔๙	๔,๕๑๗	๔ ชนเผ่า

ข้อมูลระดับการพัฒนา ABCD ของหมู่บ้าน กลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่

พื้นที่โครงการฯ	พื้นที่รับผิดชอบกลุ่มบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ระดับพัฒนา
วังไผ่	๑. บ้านวังไผ่	๘	นาไร่หลวง	สองแคว	น่าน	B
วังไผ่	๒. บ้านใหม่	๔	นาไร่หลวง	สองแคว	น่าน	A
วังไผ่	๓. บ้านสองแคว	๕	นาไร่หลวง	สองแคว	น่าน	B
วังไผ่	๔. บ้านขุนน้ำพริก	๖	นาไร่หลวง	สองแคว	น่าน	C
วังไผ่	๕. บ้านสบปาง	๖	ชนแดน	สองแคว	น่าน	C
วังไผ่	๖. บ้านปางไฮ ๖๒	๗	นาไร่หลวง	สองแคว	น่าน	C
วังไผ่	๗. บ้านห้วยแกลบ ๖๒	๔	ชนแดน	สองแคว	น่าน	C
วังไผ่	๘. บ้านห้วยมอย ๖๒	๘	ชนแดน	สองแคว	น่าน	C
วังไผ่	๙. บ้านใหม่ชายแดน ๖๒	๙	ชนแดน	สองแคว	น่าน	C
	พื้นที่ t&v					
	ไม่มี					

สภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ และแหล่งน้ำ

สภาพพื้นที่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและเนินเตี้ยๆ มีความลาดชันสูงกว่า ๓๕% สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีการชะล้างทำลายของดิน และมีเศษหินโผล่กระจายทั่วไป สำหรับบ้านวังไผ่ ลักษณะดินแบ่งเป็น ๒ ชุด คือ ชุดที่ ๑ พื้นที่ประมาณ ๖๕๗ ไร่ อยู่ในเขตหมู่บ้าน เป็นดินเหนียว มีสีน้ำตาลเกิดการสลายตัวฟุ้งของวัตถุต้นกำเนิดดินหลายชนิด เนื้อดินละเอียด มีการละลายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ และมีความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ๔.๕ -๕.๕ และ ชุดที่ ๒ พื้นที่ประมาณ ๒,๗๖๙ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ดินส่วนล่างเป็นเศษหิน ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่น มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปัญหาที่พบคือดินตื้นมาก และเกิดการชะล้างพังทลายง่าย (ที่มา: ศูนย์ถ่ายถอดเทคโนโลยีประจำ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน)

ลักษณะภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศ มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ๒๒.๕ องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๑ องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๑๐ องศา ในเดือนธันวาคมและมกราคม เซลเซียส และฤดูฝนอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม-เดือนกันยายน โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๓๐๐ มิลลิเมตรต่อปี

แหล่งน้ำ สำหรับแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรได้จากห้วยผาจิม ห้วยสาระ และห้วยน้ำปาง ส่วนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ได้จากห้วยน้ำพร้าว ปัญหาสำคัญคือพื้นที่ส่วนใหญ่ขาดน้ำทั้งเพื่อการอุปโภคบริโภคช่วงฤดู โดยเฉพาะบ้านวังไผ่ ซึ่งเป็นกลุ่มบ้านหลัก มีการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคมของทุกปี ทั้งนี้การดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยกรมชลประทานได้สร้างถังเก็บพร้อมระบบส่งน้ำจำนวน ๑ จุด และได้จัดทำแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตรที่บ้านวังไผ่ จำนวน ๕ แห่ง บ้านใหม่ จำนวน ๖ แห่ง และ บ้านสองแคว จำนวน ๒ แห่ง แหล่งน้ำธรรมชาติมีลำห้วย ๕ สายและแม่น้ำ ๑ สาย และมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ประปาภูเขาประจำหมู่บ้านจำนวน ๘ แห่ง, บ่อโยก จำนวน ๒ แห่ง, บ่อน้ำตื้น จำนวน ๔ แห่ง, ฝายกั้นน้ำ จำนวน ๗ แห่ง และอ่างเก็บน้ำ จำนวน ๒ แห่ง

สภาพเศรษฐกิจ สังคมชุมชน สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๘๕ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนที่เหลือประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับจ้าง งานหัตถกรรม ค้าขาย รับราชการ และหาของป่า ทั้งนี้การทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นแบบทำไร่หมุนเวียน พืชหลักที่ปลูกมีจำกัด คือปลูกข้าวไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทำให้เกษตรกรมีปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพและมีหนี้สิน และยังมีการใช้สารกำจัดวัชพืช และปุ๋ยเคมีจำนวนมาก โดยมีพ่อค้าคนกลางจับจ่ายการผลิตให้ก่อน และหักเงินคืนเมื่อรับซื้อผลผลิต สำหรับทางเลือกในการปลูกพืชอื่นๆยังจำกัด มีการปลูกไม้ยืนต้น เช่น ลำไย ลิ้นจี่ และต้นมะแขว่น บ้างเล็กน้อย ส่วนการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรบางรายมีการเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นเมืองเป็นอาชีพ มีการเลี้ยงไก่ และหมูพันธุ์พื้นเมือง เพื่อบริโภคในครัวเรือน และทำพิธีกรรมต่างๆในทุกครอบครัว และมีอาชีพนอกภาคเกษตรในเวลาว่างบ้าง เช่น รับจ้างปักผ้า ตีเหล็ก ทำไม้กวาดดอกหญ้า ทั้งนี้จากข้อมูล จปฐ. ปีพ.ศ. ๒๕๕๑ ประชาชนมีรายได้เฉลี่ย ๖๕,๐๐๐ บาท ต่อครัวเรือนต่อปี การดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ที่ผ่านมากได้พัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร เพื่อให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพและรายได้มากยิ่งขึ้น โดยพัฒนาการปลูกพืชเดิม คือ ข้าว และส่งเสริมการปลูกใหม่ๆ เช่น พืชผักในและนอกโรงเรือน พืชตระกูลถั่ว ไม้ผลที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ได้แก่ มะม่วงเงาะ อาโวคาโด และเสาวรสหวาน ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์และประมงเพื่อสร้างรายได้เสริม และบริโภคในครัวเรือน ส่งเสริมการแปรรูปข้าวไร่ที่มีคุณค่าทางอาหารสูง และงานหัตถกรรมท้องถิ่น ซึ่งจากข้อมูล จปฐ. ปีพ.ศ. ๒๕๖๐ ของพัฒนาชุมชนอำเภอสองแคว ประชาชนมีรายได้เฉลี่ย ๑๘๗,๒๕๕.๒๐บาท ต่อครัวเรือนต่อปี

กลุ่มบ้าน	ตำบล	รายได้ต่อครัวเรือน / ปี
๑. บ้านวังไผ่ หมู่ที่ ๘	นาไร่หลวง	๑๙๘,๑๔๗.๔๗
๒. บ้านใหม่ หมู่ที่ ๔	นาไร่หลวง	๒๖๒,๔๕๙.๕๗
๓. บ้านสองแคว หมู่ที่ ๕	นาไร่หลวง	๒๓๖,๗๔๔.๐๘
๔. บ้านขุนน้ำพริก หมู่ที่ ๖	นาไร่หลวง	๒๐๕,๐๒๖.๘๔
๕. บ้านปางไฮ หมู่ที่ ๗	นาไร่หลวง	๑๗๔,๔๘๓.๕๓
๖. บ้านน้ำป่าน หมู่ที่ ๓	ชนแดน	๑๘๒,๔๗๒.๕๘
๗. บ้านน้ำหล หมู่ที่ ๗	ชนแดน	๑๔๔,๑๗๗.๖๒
๘. บ้านห้วยเกลบ หมู่ที่ ๔	ชนแดน	๑๖๖,๑๗๕.๔๙
๙. บ้านห้วยมอย หมู่ที่ ๘	ชนแดน	๑๔๒,๔๗๔.๑๘
๑๐. บ้านใหม่ชายแดน หมู่ที่ ๙	ชนแดน	๑๗๑,๒๘๒.๙๑
๑๑. บ้านสบปาง หมู่ที่ ๖	ชนแดน	๑๔๑,๒๕๐.๓๐
รวม	๒ ตำบล	๑๘๗,๒๕๕.๒๐

สังคมชุมชน สภาพสังคมและชุมชนกลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ ทั้ง ๑๑ กลุ่มบ้าน มีประชากรจำนวน ๑,๐๔๙ ครัวเรือน จำนวน ๔,๕๑๗ คน ประกอบด้วย ๔ เผ่า คือ ไทลื้อ เมี่ยน ถิ่น และขมุ ด้านสาธารณสุขประชาชนใช้บริการจากสถานอนามัยบ้านผาหลัก ตำบลยอด และสถานอนามัยประจำตำบลชนแดน หรือโรงพยาบาลสองแคว อำเภอสองแคว โรงพยาบาลสองแคว โดยบ้านวังไผ่เป็นหมู่บ้านต้นแบบเรื่องสุขภาพของสาธารณสุขอำเภอสองแคว อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ ๙๙ และที่ผ่านมาโครงการพัฒนาแบบพื้นที่สูงวังไผ่ได้สนับสนุนการทำแผนชุมชนและการการนำไปใช้ประโยชน์ใน ๔ กลุ่มบ้านคือ..... ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มไม้ผล และกลุ่มปลูกผัก การจัดตั้งกลุ่มและกองทุนเพื่อให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเตรียมสหกรณ์ และกลุ่มแปรรูป (วิสาหกิจชุมชน) การพัฒนาตลาดผลผลิตในชุมชน การพัฒนาหมู่บ้านสะอาดชุมชนเข้มแข็ง และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สิ่งแวดล้อม สภาพสิ่งแวดล้อมพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่ ทั้ง ๑๑ กลุ่มบ้าน สภาพป่าทั่วไปถูกถางทำลายและทำไร่หมุนเวียนเพื่อปลูกข้าวไร่และข้าวโพด ในพื้นที่จึงมีปัญหาสำคัญคือ การสูญเสียป่าต้นน้ำ การชะล้างพังทลายและเสื่อมโทรมของดิน มลภาวะจากการเผา และการใช้สารกำจัดวัชพืช ทั้งนี้การดำเนินงานที่ผ่านมาโครงการพัฒนาแบบพื้นที่สูงวังไผ่ ได้ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่าชาวบ้าน การปลูกหญ้าแฝก การฟื้นฟูป่าชุมชน การจัดทำฝาย การลดใช้สารเคมีและลดการเผา การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และการจัดทำแผนที่ดินรายแปลงและปรับระบบการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน/หน่วยงาน

โครงสร้างพื้นฐาน

เส้นทางคมนาคม มีถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน ๓ สายโดยเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่รวมความยาว ๓๑๒ เมตร ซึ่งมี ๑ สายไม่ได้ใช้งานเพราะชาวบ้านอพยพไปอยู่ที่ใหม่ นอกจากนั้นเป็นถนนลูกรัง การติดต่อระดับหมู่บ้านติดต่อทางบก ใช้ถนนสายหลักคือ ถนนสายสองแคว - จุดผ่อนปรนชายแดนไทย - สปป ลาว มีถนนลาดยางตั้งแต่ ที่ว่าการอำเภอสองแควจนถึงบ้านใหม่ชายแดน และต่อจากนั้นเป็นถนนดินลูกรัง จนถึงจุดผ่อนปรนชายแดนไทยลาว ส่วนถนนในตรอกซอยตามหมู่บ้าน บางส่วนเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ และบางส่วนเป็นถนนดินลูกรัง

รถโดยสารประจำทาง มีรถปรับอากาศจากสถานีขนส่งโดยสารเชียงราย ถึง สถานีขนส่งโดยสารน่าน ผ่านบ้านวังไผ่ เวลาประมาณ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๐๐ น. และรถปรับอากาศจากสถานีขนส่งโดยสารน่าน ถึงสถานีขนส่งโดยสารเชียงรายผ่านบ้านวังไผ่ เวลาประมาณ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๐๐ น.

๕) อื่นๆ ชยะในหมู่บ้านมีรถจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน จะนำรถบรรทุกไปทิ้งให้ทุกวัน จันทร์หรือวันอังคารโดยจะมีถังขยะวางไว้เป็นจุดๆ

ถนน ด้านการคมนาคมขนส่ง กลุ่มบ้านทั้งหมดมีถนนคอนกรีตเข้าถึง มีเพียงถนนภายในหมู่บ้านบางจุดที่เป็นที่ยังเป็นถนนลูกรัง การติดต่อระดับหมู่บ้านใช้ถนนสายหลักคือ ถนนสายสองแคว -จุดผ่อนปรนชายแดนไทย - สปป.ลาว มีถนนลาดยาง

ไฟฟ้า กลุ่มบ้านและหลังคาเรือนในพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง มีไฟฟ้าใช้ แต่มีปัญหากระแสไฟฟ้าขัดข้องบ้างเมื่อเกิดฝนฟ้าคะนอง

โทรศัพท์ ส่วนด้านการสื่อสาร มีโทรศัพท์สาธารณะใช้ในหมู่บ้าน และประชาชนส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือใช้เกือบทุกครัวเรือน

ประชากร ในพื้นที่การดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่

กลุ่มบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	ชนเผ่า	ครัวเรือน	ประชากร(คน)
บ้านวังไผ่	๘	นาไร่หลวง	เมี่ยน , ถิ่น	๑๐๐	๔๙๑
บ้านใหม่	๔	นาไร่หลวง	ไทลื้อ	๔๗	๑๗๘
บ้านสองแคว	๕	นาไร่หลวง	ไทลื้อ	๒๔๒	๗๘๓
บ้านขุนน้ำพริ	๖	นาไร่หลวง	เมี่ยน	๕๗	๓๒๑
บ้านปางไฮ	๗	นาไร่หลวง	ไทลื้อ	๙๕	๓๕๘
บ้านน้ำปาน	๓	ชนแดน	ขมุ	๑๒๕	๕๓๙
บ้านน้ำหลู	๗	ชนแดน	ขมุ	๑๐๗	๔๙๐
บ้านห้วยแกลบ	๕	ชนแดน	ขมุ	๑๐๘	๔๑๑
บ้านห้วยมอ	๘	ชนแดน	ขมุ	๕๙	๕๓๙
บ้านใหม่ชายแดน	๙	ชนแดน	ขมุ	๖๙	๒๒๙
บ้านสบปาง	๖	ชนแดน	ขมุ	๔๐	๑๗๘
รวม		๒ ตำบล	๔ ชนเผ่า	๑,๐๔๙	๔,๕๑๗

การศึกษา การศึกษาของประชากรหมู่บ้านวังไผ่ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

- ผู้ไม่รู้หนังสือ จำนวน ๒๑๙ คน ได้เรียนหนังสือเวลากลางคืนโดยมีครูจากการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอสองแควจังหวัดน่านเป็นผู้สอน

- ระดับอนุบาล เรียนที่ศูนย์การศึกษาก่อนวัยเรียน บ้านวังไผ่ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแควจังหวัดน่าน สอนโดยครูจากการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอสองแคว

- ระดับประถมศึกษา เรียนที่โรงเรียนบ้านสองแคว ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรียนที่โรงเรียนบ้านผาหลัก ตำบลยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน และโรงเรียนบ้านสองแคว ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนที่โรงเรียนไตรเขตประชาสามัคคีศรีมงคลเกษม จังหวัดน่าน

- ระดับปวช. เรียนที่วิทยาลัยการอาชีพป่า อำเภอป่า จังหวัดน่าน

- ระดับปวส. เรียนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีล้านนา น่าน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

- ระดับปริญญาตรี เรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

สำหรับคนที่เรียนจบแล้วหรือไม่ได้เรียนต่อส่วนมากจะเข้าทำงานที่กรุงเทพฯ

การสาธารณสุข ด้านสาธารณสุขประชาชนใช้บริการจากสถานีอนามัยบ้านผาหลัก ตำบลยอด และสถานีอนามัยประจำตำบลชนแดน หรือโรงพยาบาลสองแคว อำเภอสองแคว โรงพยาบาลสองแคว โดยบ้านวังไผ่เป็นหมู่บ้านต้นแบบเรื่องสุขภาพของสาธารณสุขอำเภอสองแคว อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ ๙๙

การใช้ประโยชน์ที่ดิน ประชาชนมีที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละประมาณ ๒๐ ไร่ โดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อทำการเกษตร โดยจำแนกออกได้

๑. ข้าวไร่ (ข้าวเหนียว, ข้าวเจ้า)	๑,๐๑๐ ไร่ ๕๐ ครัวเรือน
๒. ข้าวโพด	๑๘๒ ไร่ ๑๐ ครัวเรือน
๓. ลำไย	๑๕ ไร่ ๖ ครัวเรือน
๔. ลิ้นจี่	๑๘ ไร่ ๖ ครัวเรือน
๕. มะแขว่น	๓ ไร่ ๔ ครัวเรือน
๖. พืชผัก	๓ ไร่ ๒๗ ครัวเรือน
๗. ประมง	๑ ไร่ เป็นบ่อเลี้ยงปลาของหมู่บ้าน
๘. ก่อฝ้าย จะปลูกทุกครัวเรือน ตามหัวไร่ปลายนา	

การถือครองที่ดิน เกษตรกรบ้านห้วยเป้ามีเอกสารสิทธิ์เฉพาะส่วนที่อยู่อาศัยและที่นา ส่วนใหญ่มีโฉนดที่ดิน ส่วนพื้นที่สวนและพื้นที่ไร่เกษตรกรบางรายมีใบ สค ๑ สำหรับพื้นที่ตอนส่วนใหญ่จะไม่มีเอกสารสิทธิ์

แหล่งเงินทุน มีกองทุนหมู่บ้าน ๑ ล้านบาทมีสมาชิก ๕๐ คน มีกู้ตั้งแต่ ๓,๐๐๐ – ๕๐,๐๐๐ บาทต่อคนโดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๔ ต่อปี ซึ่งการกู้เงินแต่ละรายคณะกรรมการพิจารณาเป็นรายๆ ไปส่วนใหญ่จะกู้ไปเพื่อประกอบอาชีพหรือลงทุนค้าขาย

- เงินแก้ไขความยากจนหรือ กขคจ. มีวงเงินให้กู้ ๒๘๐,๐๐๐ บาท

- เงินทุนจากพ่อค้าคนกลาง โดยจะเป็นทุนในการเกษตรทั้งหมด ตั้งแต่เมล็ดพันธุ์พืช, ปุ๋ยและยา และจะเป็นคนซื้อผลผลิตเองแล้วจะหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ลงทุนให้กับชาวบ้าน (เป็นพ่อค้าจากอำเภอท่าวังผา)

การรวมกลุ่มเกษตรกร ได้มีการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มไม้ผล และกลุ่มปลูกผัก การจัดตั้งกลุ่มและกองทุนเพื่อให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเตรียมสหกรณ์ และกลุ่มแปรรูป (วิสาหกิจชุมชน) การพัฒนาตลาดผลผลิตในชุมชน การพัฒนาหมู่บ้านสะอาดชุมชนเข้มแข็ง และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลผลิตทางการเกษตร ข้าว ถั่ว มะม่วง เงาะ อาโวคาโด เสาวรส การประมง และการเลี้ยงสัตว์

แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกห้วยตาด, น้ำตกน้ำแฉ่ง, น้ำตกตาดทอง, ถ้ำเวียงแก, น้ำตกน้ำพัน และประเพณีชาวมังงานเทศกาลปีใหม่

ผู้ปฏิบัติงาน

- นายชวลิต สุทธเขตต์
- นางสาวเพียงอ้อ ศรีเพชร
- นายสุเมธ ตีระวิไชย
- นายทรงกรด เพ็ชรหาล้า

- ผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มน่านาน
- ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มน่านาน
- นักวิชาการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่
- เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวังไผ่